

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**
PERFIL

KARLA CORNEJO VILLAVICENCIO, NASCUTA A L'EQUADOR EL 1989, VA SER UNA DE LES PRIMERES SENSEPAPERS GRADUADES A LA UNIVERSITAT DE HARVARD. EL 2020 VA GUANYAR EL NATIONAL BOOK AWARD DE NO-FICCIO

PERE
ANTONI
PONS

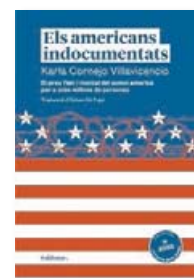
Actualment, hi ha uns onze milions de persones indocumentades vivint als Estats Units d'Amèrica. Ser un indocumentat no és només un estatus administratiu: té efectes vius i palpables en com totes i cada una d'aquestes persones es perceben a elles mateixes, es valoren, se senten íntimament, fan de pares, fan de fills, s'imaginen el futur, tenen cura del seu cos, es relacionen amb l'autoritat i amb els veïns...

Per tal de donar una imatge tan polièdricament veraç, matisada i completa com fos possible de l'experiència de ser un indocumentat

als Estats Units, Karla Cornejo Villavicencio (nascuda a l'Equador el 1989) ha escrit *Els americans indocumentats. El preu físic i mental del somni americà per a onze milions de persones*.

El llibre es mou entre l'assaig vivencial, la crònica de carrer, el reportatge en profunditat i la vindicació moral i política d'una gent que no té gairebé ningú que la protegeixi i la defensi. Cornejo sap molt bé de què parla. Ella mateixa va ser una sensepapers fins ben entrada l'edat adulta. En aquest sentit, el prestigiós National Book Award guanyat amb aquest llibre és només el segon màxim premi que ha rebut: el primer és haver estat una de les primeres sensepapers graduades a l'elitista Universitat de Harvard. Això, en tot cas, no va impedir que sentís un terror vivíssim davant la victòria electoral de Trump el 2016. Al cap i a la fi, Cornejo és com els homes i dones amb qui es relaciona i sobre els quals escriu: jornalers, repartidors, dones de fer feines, tots ells fent vida il·legalment a la presumpta terra de les oportunitats, tots ells vivint sempre amb la por al cos, indefensos –molts no saben ni quins drets tenen–, preocupats per si podran treballar i guanyar-se el pa, per si els deportaran, per si podran donar un futur als fills, pel que faran quan surti un contratemps de salut per al qual ja saben que no podran pagar-se el tractament...

Forma rabiosa de desesperació
Cornejo tracta els materials humans que maneja amb complexitat respectuosa, sense edulcoraments però sense subratllats melodramàtics –no li calen–, amb empatia i esperit fraternal però sense dogmatis-

ELS AMERICANS INDOCUMENTATS
KARLA CORNEJO VILLAVICENCIO
EDICIONS SALDONAR
TRAD. D'OCTAVI GIL PUJOL
216 PÀG. / 19 €

EL LLIBRE ES MOU ENTRE L'ASSAIG VIVENCIAL, LA CRÒNICA DE CARRER I LA VINDICACIÓ MORAL I POLÍTICA D'UNA GENT QUE NO TÉ GAIREBÉ NINGÚ QUE LA PROTEGEIXI

mes bonistes ni idealismes trampament exemplaritzants. A més, ella no pren l'actitud del periodista, observador i neutral. Al contrari, s'implica molt personalment: intenta obrir els horitzons d'adolescents desganats, vol consolar els fills petits de pares deportats, dona diners a qui en necessita, munta col·lectes per ajudar materialment com sigui... Una cosa que impacta és la sensació que, si Cornejo ajuda, no és per bondat, ni per sentir-se millor, ni per solidaritat, sinó com a resultat d'una forma rabiosa de desesperació. I també que ho fa esperonada per la mala consciència d'haver prosperat, una mala consciència similar a la dels supervivents de les pitjors tragèdies col·lectives.

Cornejo és, doncs, una narradora activa en tots els sentits. Conta i descriu amb intenció, opina, maleix, s'indigna. Tot i que va alerta de no acaparar massa protagonisme, també posa en primer pla, en molts passatges, la seva experiència, la seva identitat, les seves circumstàncies. Explica, per exemple, com l'ha afectat el trauma permanent de no tenir papers, de viure sent "deportable", i enumera els molts trastorns que té diagnosticats.

Construït com un mosaic d'històries d'indocumentats de molts països –l'Equador, Mèxic, Nicaragua...–, el llibre es llegeix bé per l'energia i la precisió de la prosa però fa de mal llegir per la duresa de les experiències humanes que s'hi relaten: el racisme estructural, l'explotació laboral, l'alcoholisme, les humiliacions, les estafes, les xacres físiques, les famílies desfetes cruelment... *Els americans indocumentats*, un llibre tan terrible com important. ♦♦

JOHN MOORE / AFP

L'espadat de la paraula: la poesia de Carles Dachs

VÍCTOR
OBIOLS

La primera vegada que vaig sentir parlar de Carles Dachs va ser en una conversa amb l'escriptor Carles Morell, que escrivia un paper sobre poetes de la seva generació per presentar al simposi *La poesia catalana al segle XXI. Balanç crític*, organitzat per la Societat Catalana de Llengua i Literatura. Dachs em va cridar poderosament l'atenció, i Morell, en les a penes dues pàgines que li dedicà, penso que va anar al moll de la seva poètica. Per l'ús de la metàfora el reconeixereu. Carles Dachs és un poeta exquisit, un poeta que ens demostra que amb els mots gastats de la tribu, passats per un obrador qua-

si alquímic –una mica a la manera de Lluís Solà– hom pot encara fer envolar la llengua a cotes molt altes, amb la intenció, tanmateix, de comunicar-se amb la seva col·lectivitat. "I lentament ens envesprim", deixa anar, com si res, a *Duna*. No hi ha en aquesta poesia cap afany d'exhibició erudita ni formal ni intertextual. Tot i que el títol és manllevat al gran Omar Khayyam, fa l'efecte que simplement és perquè sintetitza a la perfecció la poètica de Dachs: "Allò que és, sols és vent a la mà". Aquesta qualitat etèria de l'essència és la que formalitza Dachs en una poesia insò-

lita per aquests verals. Ja recordaran aquella divertida dita d'un editor al qual havien fet a mans un llibre que portava a l'etiqueta de l'informe de lectura: "Original i interessant". L'editor, un cop llegida l'obra, va sentenciar: "Allò que és original no és interessant i allò que és interessant no és original". Aquí ens trobem en la situació oposada, on podem establir-nos les partícules de negació. És ambdues coses. L'obra està ben afermada en tres seccions molt diferents. Les quartetes són el plat fort, on, com expressava Morell, el poe-

IMOLA TERBÓCS

VENT A LA MÀ
CARLES DACHS
EDICIONS 62
PREMI SANT CUGAT A LA MEMÒRIA DE GABRIEL FERRATER
64 PÀG. / 15,50 €

ma és "una experiència signfica que s'esdevé dins la ment". Aquí és on hi trobem més clarament manifestada aquesta màgia del llenguatge en combinacions inòides, tot remenat amb una gràcia formal extraordinària, extrema capacitat de condensació, i decasíl·labs rimats en esquema singular que creen un efecte hipnòtic gràcies a la tria de mots nobles i senzills i de metàfores inusitades. En el poema llarg, *Duna* (el Riu), assaja un fil narratiu, iniciat amb gravetat metafísica, on s'evoca una història d'amor en un vers lliure que va deixant-se en el deliri d'un discurs descordat fins a l'explosió final. El to elegiac de la *Tonada* també és nou, i corprendor: "La pena d'entre brisa i brisa"... "a Puigacost un núvol pesa massa". Esplèndid. ♦♦